

humanitære arbeidet viste svakheter ved UNFPAs helhetlige tilnærming, samtidig som organisasjonen kan vise til gode enkeltresultater.

Sammenliknet med andre FN-organisasjoner får UNFPA en stor del av bidragene i form av kjernebidrag (57,8 prosent i

2010). Det er likevel en utfordring for UNFPA at en økende andel av midlene til organisasjonen gis i form av øremerkede bidrag. I motsetning til mange andre organisasjoner har UNFPA ikke opplevd en reduksjon i de finansielle bidragene etter finanskrisen.

3. Norsk politikk overfor UNFPA

UNFPAs mandat samsvarer godt med norsk vektlegging av menneskerettigheter og likestilling og er i samsvar med viktige norske prioriteringer innen helse og vår integrerte tilnærming til bekjempelse av hiv og aids. UNFPAs virksomhet bidrar til tusenårs mål 5 om redusert dødelighet og universell tilgang til reproduktiv helse som det er særlig fokus på fra norsk side. UNFPA spiller en sentral rolle i oppfølgingen av Generalsekretærens globale strategi for kvinners og barns helse innenfor rammen av helsesamarbeidet H4+ (UNFPA, WHO, UNICEF, UNAIDS, Verdensbanken). Denne strategien er viktig del av norsk satsning på tusenårs mål 4 om redusert barnedødelighet og tusenårs mål 5. UNFPA bidrar også til tusenårs mål 3 om likestilling og styrking av kvinners stilling samt tusenårs mål 6 om bekjempelse av hiv og aids som begge er prioriterte satsningsområder for Norge. UNFPAs arbeid med reproduktiv helse og rettigheter finansieres i hovedsak gjennom kjernebidrag, men også gjennom norsk støtte til mødrehelsefondet og direkte til UNFPAs innsats på landnivå, særlig i humanitære situasjoner.

UNFPA er en viktig samarbeidspartner i oppfølgingen av regjeringens plan for arbeid mot kjønnslemlestelse og støtter dette arbeidet både gjennom kjerneressurser samt ved å ha tatt initiativ til og bidra med støtte til et flergiverfond som finansierer arbeidet mot kjønnslemlestelse. Arbeidet mot seksualisert og kjønnsbasert vold er viktige satsningsområder fra norsk side og står sentralt i UNFPAs virksomhet.

Fra norsk side er det viktig å sikre UNFPA arbeidsvilkår til å fylle sin ledende rolle i oppfølgingen av handlingsplanen fra Kairo-konferansen (ICPD) globalt og på landnivå, og vi støtter rettighetstilnærmingen i fondets virksomhet. FNs kommisjon for befolkning og utvikling har som mandat å overvåke, gjennomgå og vurdere gjennomføringen av handlingsprogram-

met fra ICPD, og legger dermed føringer for UNFPAs arbeid. Norge er medlem av kommisjonen i perioden 2012 – 2016.

Systematisk bruk av befolkningsstatistikk og analyse er viktig for å danne et godt grunnlag for utviklingsstrategier og planer. Norge ser UNFPAs arbeid med støtte til nasjonal politikkutvikling om sammenhengen mellom befolkning og utvikling som et viktig bidrag til dette.

I forbindelse med midtveisgjennomgangen av UNFPAs strategiske plan understreker Norge viktigheten av ytterligere fokusering av innsatsen og bedring i resultatrammeverket som grunnlag for bedre resultatorientert styring og rapportering. Norge har aktivt bidratt til at UNFPA har fått på plass uavhengige kontroll- og evalueringfunksjoner, samt prioriterer arbeidet med antikorrupsjon høyt. Vi støtter UNFPAs omfattende samarbeid med nasjonale partnere som bidrag til sterkere nasjonalt eierskap og vedvarende resultater, men understreker at denne tilnærmingen må følges av resultatbasert planlegging og gode overvåkings- og kontrollrutiner samt bedre oppfølging av nasjonale partnere. Også viktigheten av systematisk oppfølging av observasjoner fra ekstern revisor og intern revisor prioriteres. UNFPA har gjennomgått store organisasjonsmessige og policymessige endringer de senere år, og fra norsk side understrekes nå behovet for konsolidering.

I forhold til FNs reformagenda oppfordrer vi UNFPA til å videreføre sin pådriverrolle sentralt, regionalt og på landnivå i tråd med Høynivåpanelets rapport om FN-reform. Viktige elementer er støtte til systemet med én felles leder for FNs arbeid på landnivå (Resident Coordinator), felles programmer, felles landkontorer og felles tjenester. Vi støtter den pågående prosessen med å flytte regionavdelingene ut av hovedkvarteret, for å kunne gi bedre støtte til landkontorene.

Utenriksdepartementet
Besøksadresse: 7. juni plassen/ Victoria Terrasse, Oslo
Postadresse: Postboks 8114 Dep. N-0032 Oslo

Ved spørsmål, kontakt Seksjon for budsjett og forvaltning på e-postadresse: sbf-fn@mfa.no. Profilarkene er også tilgjengelige på: www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/fn/fnorg_vurdering

1. Fakta

Type organisasjon: Frivillig finansiert fond

Etableringsår: 1967

Hovedkvarter: New York

Antall landkontor: 129

Leder: Babatunde Osotimehin (Nigeria)

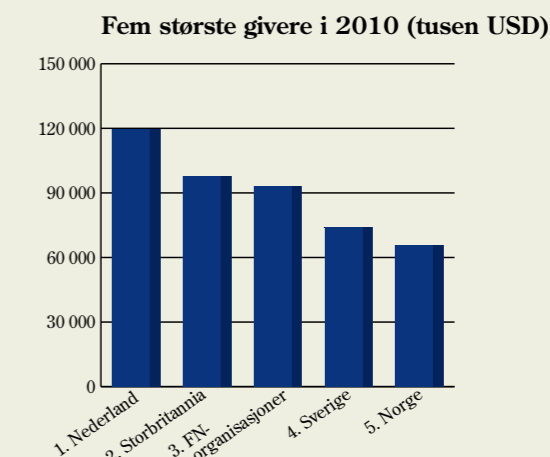
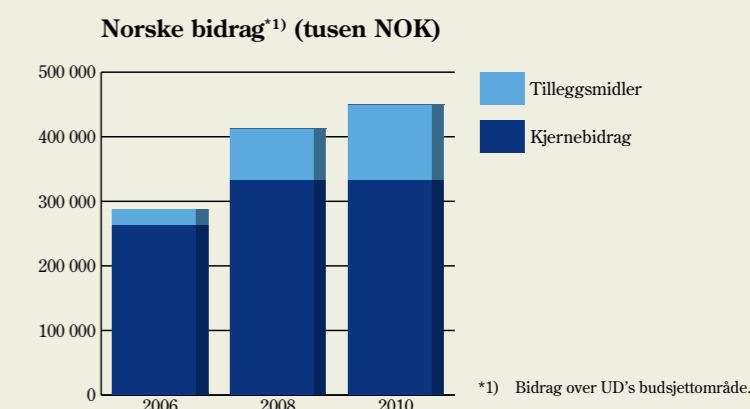
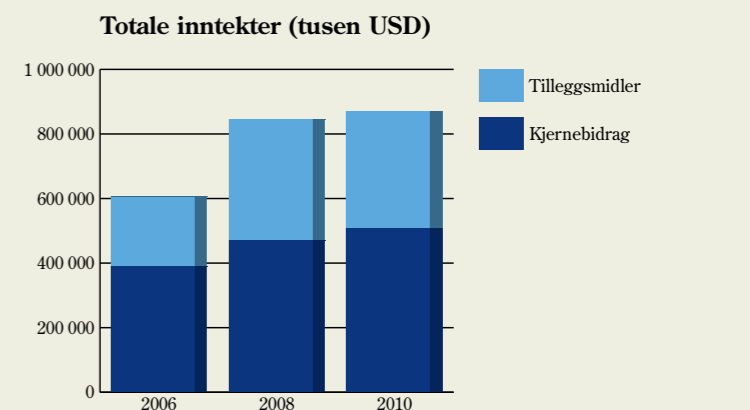
Dato for styremøter 2011:
31. januar - 3. februar, 6. - 7. juni (årsmøte),
6. - 9. september

Norsk styreplass: Deltar i 2010-2011 som aktiv observatør på grunn av store norske bidrag. Styremedlem 2012 - 2013

Antall norske ansatte: 2

Ansvarlig departement:
Utenriksdepartementet

Website: www.unfpa.org

Mandat og virkeområder

UNFPAs mandat er å fremme reproduktiv helse og likestilling, og støtte utvikling av befolkningsprogrammer for å redusere fattigdom. Etter den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling (ICPD) i Kairo i 1994 fikk UNFPA en ledende oppgave i å bistå medlemslandene i oppfølgingen av den vedtatte handlingsplanen. UNFPAs mandat ble dermed konkretisert på en måte som gjør enkeltindividets rettigheter, særlige seksuell helse og reproduktive rettigheter, til bærebjelken i organisasjonens arbeid.

UNFPA har i henhold til strategisk plan (2008 – 2013) tre hovedmål:

1. Systematisk bruk av befolkningsanalyser i utformingen av nasjonal politikk
2. Universell tilgang til seksuell og reproduktiv helse og forebygging av hiv og aids
3. Likestilling og styrking av kvinners rettigheter

Oppnådde resultater 2010

Innenfor programområdet befolkning og utvikling står målet om systematisk bruk av befolkningsstatistikk og analyse som grunnlag for utviklingsstrategier og planer sentralt. Faglig bistand til folketellinger er en viktig oppgave. UNFPA bidro til at andelen land som har gjennomført "2010-runden" med folketellinger og husholdsundersøkelser steg til 42 prosent i 2010, fra 31 prosent året før. I alt 76 land mottok støtte til gjennomføring av folketellinger og husholdsundersøkelser i 2010, hvorav fire land i humanitære krisesituasjoner (Afghanistan, Den demokratiske republikken Kongo, Irak og Sudan). Ungdom er et viktig fokusområde for UNFPA og andelen av nasjonale utviklingsplaner som omhandler ungdomsbehov økte svakt til 59,5 prosent i 2010, fra 58,0 prosent året før. UNFPA har bidratt til at land med nye utviklingsstrategier som gjør bruk av analyser av sammenheng mellom befolkningsdynamikk og fattigdom har økt til 75,7 prosent i 2010, fra 72,2 prosent i basisåret 2007. Dette er likevel en liten nedgang sammenliknet med 78,8 prosent i 2009.

Et viktig verktøy for befolkningsstatistikk og analyse globalt er UNFPA State of the World Population Report. Rapporten kommer ut årlig og tar for seg ulike temaer innen UNFPAs mandat-område. Av UNFPAs kjerneressurser gikk 20,9 prosent (USD 76,6 mill.) til programområdet befolkning og utvikling i 2010.

Gjennom programområdet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter fremmer UNFPA tusenårs mål 5 om redusert mødre dødelighet og universell tilgang til reproduktiv helse innen 2015. Tilgang til et fullt spekter av reproduktive helse-tjenester, inkludert seksuell helse, familieplanlegging, trygge fødsler og forebygging av farlige aborter samt bekjempelse av

kjønnslemlestelse og seksualisert vold, er sentrale elementer. UNFPA har bidratt til å øke andelen fødsler under oppsyn av kvalifisert helsepersonell i utviklingsland til 63 prosent i 2010, en økning fra 61 prosent siden basisåret i 2007. Gjennom sitt globale program for reproduktivt helseutstyr og legemidler har UNFPA i 2010 bistått 34 land med å forberede sine nasjonale distribusjonssystemer gjennom kapasitetsutvikling og utvikling av strategier og handlingsplaner. Alle landene som er omfattet av ordningen hadde i 2010 god tilgang til reproduktivt helseutstyr og legemidler. UNFPAs sentrale innkjøpskontor for reproduktiv helseutstyr og legemidler ble som første i sitt slag ISO-sertifisert i 2008 og sertifiseringen ble fornyet i 2010. UNFPA bidro i 2010 blant annet til økt bruk av organisasjonens standardpakke for reproduktiv helse i humanitære situasjoner fra 72,2 prosent i 2009 til 80,3 prosent i 2010. Det har vært liten fremgang når det gjelder økt bruk av prevensjonsmidler, og tilgang til prevensjonsmidler er et viktig innsatsområde. Antall helsefasiliteter i utviklingsland som tilbyr moderne prevensjonsmidler har økt fra 34,6 prosent i 2009 til 36,6 prosent i 2010. UNFPA bidro videre til forebygging av hiv og aids blant kvinner, ungdom og særlige utsatte grupper gjennom ulike opplysningsprogrammer og behandling av hiv-positiv gravide. Andelen lærerplaner i videregående utdanning som omhandler seksuell og reproduktiv helse samt hiv-forebygging har økt til 42,9 prosent, fra 36,4 prosent året før. Av UNFPAs kjerne-ressurser gikk 47,5 prosent (USD 174 mill.) til programområdet reproduktiv helse og rettigheter i 2010.

Innenfor programområdet likestilling deltar UNFPA i oppfølging av kvinnekonvensjonen og sikkerhetsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Andelen land som inkluderte reproduktiv helse i sin rapportering om oppfølging av kvinnekonvensjonen økte fra 62,1 prosent i 2007 til 74,1 prosent i 2010, og gruppen land i konflikt og postkonflikt som følger opp SR 1325 rapporteres å ha økt fra 77,7 prosent til 91,5 prosent. Det var imidlertid bare en liten økning i gruppen land som inkluderer reproduktive rettigheter i nasjonale menneskerettighetsinstrumenter, fra 66,7 prosent i 2009 til 69,2 prosent i 2010. Andre oppgaver innenfor dette programområdet inkluderer arbeid mot seksualisert vold, herunder opplæring av helsearbeidere og politi og etablering av rådgivningstjenester for ofre. Selv om det rapporteres en betydelig økning i tilgangen på slike tjenester i 2010, er det fortsatt et stort gap i forhold til behovet. I samarbeid med Unicef gjennomfører UNFPA verdens største program for å bekjempe kjønnslemlestelse. Dette fellesinitiativet støtter nasjonale og lokale tiltak for positiv sosial endring i 17 land. Beregninger tyder på at andelen kvinner som utsettes for kjønnslemlestelse har gått betydelig ned i Burkina Faso, Egypt, Eritrea, Kenya, Nigeria og Senegal. Av UNFPAs kjerneressurser gikk 11,9 prosent (USD 43,5 mill.) til programområdet likestilling i 2010.

Under halvparten av alle fødsler i Tanzania skjer i trygge omgivelser og risikoen for at en tanzaniansk kvinne vil oppleve komplikasjoner i forbindelse med fødsler er stor. Den graviditetsrelaterte skaden obsterisk fistel (fistula) er svært utbredt. UNFPA har bidratt til at antall kvinner som har fått tilgang til behandling for fistula har økt med 60 prosent gjennom bistand til nasjonale partnere. I samarbeid med UNFPA har et sykehus i Tanzania etablert et system for pengeoverføringer via mobiltelefoner til kvinner som lider av fistula. Pengeoverføringene gir kvinnene anledning til å kjøpe bussbillett slik at de kan komme til et sykehus for medisinsk behandling.

2. Vurderinger: Resultater, effektivitet og kontroll

UNFPA har et relativt godt system for resultatbasert styring og -rapportering. Den strategiske planen operasjonaliserer mandatet gjennom tre hovedmål og delmål med tilhørende resultatrammeverk. Resultatrammeverket har relativt gode målformuleringer, indikatorer og grunnlagsdata og UNFPA rapporterer årlig i henhold til planen. UNFPA har på plass systemer og rutiner for tilbakerapportering om nasjonal resultatoppnåelse fra landkontorene og aggregerte resultater presenteres i årsrapporten. Selv om resultatrammeverket til den strategiske planen vurderes som relativt godt, er det rom for forbedringer. UNFPA legger opp til en spissing av organisasjonens strategiske fokus og bedringer i resultatrammeverket i forbindelse med midtveisgjennomgangen av den gjeldende strategiske planen når denne skal behandles av styret i september 2011. Styrene for UNDP/UNFPA og UNICEF fattet i september 2009 likelydende vedtak som innebærer at de tre organisasjonene skal innføre harmoniserte, men organisasjonsspesifikke budsjetter som skal baseres på resultatrammeverket i organisasjonens nye strategiske planer. Budsjetterformen skal bidra til å styrke budsjettet som virkemiddel til å nå prioriterte mål og vil også styrke styrende organers styringsfunksjon gjennom bedre innsyn i hvordan midler planlegges og faktisk blir brukt. Harmoniseringen på tvers av organisasjonene vil dessuten gjøre det lettere å sammenlikne organisasjonene.

Gjennom bidrag til vedvarende kapasitetsutvikling i mottakerlandene er UNFPA med på å sikre nasjonalt eierskap og bærekraftig utvikling. Nasjonal gjennomføring av utviklings-tiltak er et viktig middel for å nå dette. UNFPA har i de senere år i økende grad vektlagt nasjonal gjennomføring og store deler av budsjettet kanaliseres nå gjennom nasjonale partnere. Nasjonal gjennomføring innebærer større risiko for UNFPA når det gjelder å følge opp og rapportere på midlene enn ved egengjennomføring av tiltak på landnivå. UNFPA arbeider med å iverksette en rekke tiltak for å forbedre oppfølgingen av nasjonale samarbeidspartnere, bl.a. fungerende overvåkings- og kontrollmekanismer, ansvarliggjøring av ledere og opplæring av ansatte og nasjonale partnere.

UNFPA har de siste årene tatt betydelige grep for å bedre evalueringsfunksjonen, men det vil ta noe tid før man fullt ser effektene av disse. En viktig endring er at UNFPA nå skal evaluere inneværende landprogram før utkast til nye landprogram legges frem for styret. Dette skal sikre at det trekkes på tidligere erfaringer i utforming av nye planer, særlig evalueringer foretatt av landkontorene. Tematiske evalueringer legges nå også frem for styret. Det er fortsatt behov for bedring av kvalitet

og tilgjengelighet til evalueringsrapporter og ny evalueringspolitikk skal vedtas i 2012. Evalueringsfunksjonens uavhengighet er sikret gjennom toårige rapporter direkte til styret og ved at funksjonens budsjett sikres gjennom styrevedtak.

Det er også gjort flere endringer for å bedre kontrollfunksjoner og -rutiner. Internrevisjonskontorets uavhengighet er sikret gjennom årlig rapportering direkte til styret og ved at kontorets budsjett vedtas av styret. Et helhetlig rammeverk for risikostyring er under innføring. UNFPA prioriterer arbeidet med antikorrupsjon høyt. Det er opprettet et eget etikkontor som rapporterer direkte til styret, etablert retningslinjer og det arbeides med bevisstgjøring av ansatte. Det er også tilrettelagt for systematisk oppfølging av varslinger (varslingskanal og egen enhet for varslingssaker). Et internasjonalt nettverk for vurdering av multilaterale organisasjoner (MOPAN) vurderer retningslinjene for internrevisjon og antikorrupsjon som gode, og til dels særdeles gode. Eksternrevisjon gjennomføres av FNs revisjonsråd (Board of Auditors) og det rapporteres til styret om oppfølgingen av eksternrevisjonens rapporter. Revisjon har avdekket svakheter ved landkontorenes oppfølging av rutiner for oppfølging av nasjonale samarbeidspartnere.

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er blant de mest politiserte områdene innenfor internasjonalt samarbeid, og berører politiske, religiøse og moralske spørsmål. Organisasjonens kultursensitive tilnærming, som blant annet innebærer samarbeid med religiøse ledere, råd av eldre og sivilt samfunn, har gjort det mulig å arbeide med disse problemstillingene på en god måte. Organisasjonen har lenge vært utsatt for politisk press rettet mot den delen av mandatet som dreier seg om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, særlig knyttet til familieplanlegging. Imidlertid har fondet en høy oppslutning fra medlemslandene, inkludert en rekke arabiske land.

UNFPA har en rettighetsbasert tilnærming til sitt arbeid. Likestilling er integrert i hele organisasjonens arbeid samtidig som det er et eget fokusområde. Det er behov for ytterligere synliggjøring av tverrgående hensyn som miljø, samt sårbare grupper. Sentrale deler av UNFPAs mandat er i mange land politisk og kulturelt sensitivt.

Beskyttelse av reproduktive rettigheter i humanitære kriser er et viktig innsatsområde for UNFPA, og organisasjonen har en strategi for arbeid i humanitære kriser og nødhjelpssituasjoner, med særlig fokus på kvinners reproduktive rettigheter og motarbeiding av seksualisert vold. En evaluering av det